

Examenul de bacalaureat național 2020
Proba E. d)

Filosofie

Test 19

Profilul umanist din filiera teoretică, profilul servicii din filiera tehnologică și toate profilurile și specializările din filiera vocațională, cu excepția profilului militar

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.

I.TÉTEL

30 pont

Írjátok le a vizsgalapra a helyes válasznak megfelelő betűt, az alábbi esetek mindegyikében. Mindegyik kérdéscsoportnál csak egyetlen helyes válasz létezik.

1. J. P. Sartre szerint:

- a. az ember esetében *az esszencia megelőzi az egzisztenciát*
- b. az ember esetében *az egzisztencia megelőzi az esszenciát*
- c. az emberi lét értelme Istenhez való közeledés
- d. az emberi lét célja az eszközkészítés

2. Az alábbiak közül melyik erkölcsi kérdés:

- a. mely vélemények igazak és melyek hamisak?
- b. mi vagyok én?
- c. mely cselekedetek jók és melyek rosszak?
- d. mit tudhatok?

3. Nem képez alkalmazott etikai problémát:

- a. a halálbüntetés
- b. a klónozás
- c. az eutanázia
- d. a boldogság keresése

4. Mit feltételez a szabadság mint negatív jog:

- a. más emberek vagy a társadalmi-politikai rend számára káros cselekvésekben való részvételt
- b. a politikai hatalom vagy más emberek általi önkényes korlátozások hiányát
- c. az egyéni életszférába való széleskörű állami beavatkozást annak érdekében, hogy biztosítsa minden személy számára a céljai eléréséhez szükséges eszközöket
- d. az egyéni célok eléréséhez szükséges feltételek meglétét, mindegyikünk képességét arra, hogy megvalósítsuk azt, amit szeretnénk

5. L. Blaga szerint az ember:

- a. kizárólag a közvetlenhez kötötten és a létbiztonság szempontjának alárendelten létezik
- b. kultúrateremtő lény
- c. kizárólag titokban való és felfedésre irányuló lét
- d. felfedi a közvetlent, anélkül, hogy meghaladná

6. Mit feltételez a társadalmi-politikai felelősség:

- a. diktatórikus politikai vezetést
- b. a szabadságról való lemondást cserében bizonyos előnyökért
- c. az államnak a hatalommal való visszaélését
- d. a törvények betartását és a megszegésükkel járó következmények vállalását

7. Az alkalmazott etikára az jellemző, hogy:

- a. konkrét cselekedetekre vonatkozó reflexív vizsgálódás
- b. általános cselekedetekre vonatkozó reflexív vizsgálódás
- c. az erkölcsi cselekedetek egyetemes elveit határozza meg
- d. általános cselekedetek elemzéséből következtet erkölcsi elvekre

8. Arisztotelész szerint az önmagáért és nem valami másért követett cél:

- a. az intelligencia
- b. az élvezet
- c. a boldogság
- d. a gazdagság

9. Melyik helyes a kanti kategórikus imperatívusz alábbi megfogalmazásai közül:

- a. cselekedj úgy, hogy akaratod maxímája mindenkor egyszersmind fizikai törvényként érvényesülhessen
- b. cselekedj úgy, hogy akaratod maxímája mindenkor egyszersmind általános törvényhozás elveként érvényesülhessen
- c. cselekedj úgy, hogy akaratod maxímája mindenkor egyszersmind pszichikai törvényként érvényesülhessen
- d. cselekedj úgy, hogy akaratod maxímája mindenkor egyszersmind oksági törvényként érvényesülhessen

10. Mi képezi L. Blaga szerint az emberi élet értelmét:

- a. a lehetőségek sokaságából való választás
- b. a titok felfedése alkotás révén
- c. a módszeres kételkedés gyakorlása
- d. az abszolút igazság megtalálása

II.TÉTEL

30 pont

A. A baloldali oszlopban erkölcsi fogalmakat és elméleteket soroltunk fel, a jobboldali oszlopban pedig ezekre vonatkozó igaz kijelentések szerepelnek, megszámozva. Írjátok le a vizsgalapra a baloldali oszlopban található betűk és a jobboldali oszlopban található számok közötti helyes társításokat.

a. A hedonizmus	1. Fő képviselője J. St. Mill.
b. Az utilitarizmus	2. Úgy tartja, hogy az élet célja az élvezet.
c. Az eudemonizmus	3. Központi eleme az erkölcsi kötelesség problémája.
d. A deontologikus etika	4. Karl Marx filozófiájának központi fogalma.
	5. Irodalmi jelentése <i>jó lélekkel rendelkezni</i> .

16 pont

B. Érveljetek, körülbelül tíz sor terjedelemben, annak a tézisnek az igazolására vagy cáfolására, miszerint *az egyéni szabadság összefügg a felelősséggel*.

8 pont

C. Alkossatok egy példát, amelynek alapján rámutattok a civil társadalomnak az egyéni szabadság tiszteletben tartásában játszott szerepére/fontosságára egy demokratikus társadalomban.

6 pont

III.TÉTEL

30 pont

A. Olvassátok el figyelmesen az alábbi szöveget:

Az embert bizonyos értelemben a valóban csodálatos alkotói sors ejti foglyul; ezért a sorsért az ember arra is képes, hogy olykor egészen az önmegsemmisülésig lemondjon az egyensúly előnyeiről és a biztonság örömeiről.

(L. Blaga, *A metafora keletkezése és a kultúra értelme*)

1. Jelöljétek meg, a szöveg alapján, az emberi természet két jellemzőjét. **4 pont**
2. Mutassatok rá, körülbelül fél oldal terjedelemben, az *alkotó alany* és az *ontológiai mutáció* terminusai közötti egy összefüggésre. **10 pont**
3. Fogalmazzatok meg egy saját álláspontot a fenti szövegben bemutatott filozófiai nézőpont aktualitását illetően. **4 pont**

B. Tudva, hogy a *disztributív igazságosság* egyik formájának kritériuma az *érdem*:

1. Érveljetek, körülbelül öt sor terjedelemben, a fenti filozófiai eszme/tézis mellett. **6 pont**
2. Illusztráljátok egy konkrét példán keresztül, hogy hogyan alkalmazzák az érdem szerinti megítélés elvét egy állásinterjú során a jelentkezők kiválasztásában. **6 pont**